

מבחן ארצי לחומש דברים – מחוון לבדיקה

כיתות ו' שנת תשפ"ה

חלק א – ושננתם לבניך

1. השלמת פסוקים [השלמה מלאה של 12 פרטים (מתוך 13) = 6 נק']

א. "ומי גוי גדול אשר לו חקים ומשפטים צדיקים ככל התורה הזאת

אשר אנכי נתן לפניכם היום."

ב. "וידעת היום והשבת אל לבבך כי ה' הוא האל-לקים בשמים אמאל ועל הארץ

מתחת אין עוד.

ג. "שפטים אשר נתן לך בכל אשר ה' אלהיך נתן לך לשבטך אשר את העם

אשר צדק :

ד. "ועשית ה'ש והטוב בעיני ה' למען שם לך ובאת וירשת את הארץ הטבה אשר נשבע ה'

לאבותיך."

2. השלמת שמות הפרשות [השלמה נכונה של 4 פרטים = 4 נק']

דברים, ואתחנן, אקב, ראה, שופטים, כי-תצא, כי-תבא, נצבים, וילך, האזינו,

ולאת המרכה.

3. כתב רש"י [לסעיף זה אין ניקוד. 0-1 טעויות באותיות – תשובה מלאה].

בכל	ממונך	יש	לך	אדם	שמונו	חזיב
<u>ככל</u>	<u>אמנוך</u>	<u>יש</u>	<u>לך</u>	<u>אדם</u>	<u>אמנו</u>	<u>חזיב</u>
עליו	יותר	מגופו	לכך	נאמר	ובכל	מאדך
<u>עליו</u>	<u>יותר</u>	<u>מאופו</u>	<u>לכך</u>	<u>נאמר</u>	<u>ובכל</u>	<u>מאדך</u>

חלק ב: התורה ומשמעותה

שאלה 1 [6 נק']

משום שבני ישראל היו רבים מדי מכדי שיוכל לשפוט אותם לבדו ו/או: משום שמשה אינו יכול לשאת/לסבול את משא העם ואת הטורח בלשפוט בין הריבים שלהם.	סעיף א – ידע, שכתוב [3]
בתשובה יש <u>שנים</u> מתוך הציוויים בפסוק: 1. על הדיינים לשפוט בצדק 2. אסור לדיינים להעדיף אחד מהצדדים, <u>אן</u> : אסור לגלות יחס שונה לבעלי הדין <u>אן</u> : יש לתת יחס שווה לקטן ולגדול <u>אן</u> : אסור להתייחס אחרת לאיש הקטן ולאיש הנכבד, או להתייחס אחרת למשפט של סכומים גדולים ושל סכומים קטנים. 3. אסור לדיין לפחד מבעלי הדין	סעיף ב – שכתוב [3]

שאלה 2 [6 נק']

הגוים, <u>אן</u> : העמים, <u>אן</u> : העמים סביב, <u>אן</u> : העמים אשר ישמעו על תורת ישראל ומצוותיו.	סעיף א – איתור פרטים [3]
התשובה מציינת כי עם ישראל מכונה כעם 'גדול' כדי לציין מעלה: לדוגמה, הכינוי הוא כינוי שבח, משום שהוא מציין עד כמה מיוחד עם ישראל שיש לו תורה וחוקים כאלו מיוחדים. <u>אן</u> : הכינוי הוא שבח משום שהגוים אומרים על עם ישראל שהוא עם גדול כי הוא קרוב לה'	סעיף ב – הבנת תוכן פסוקים, שכתוב [3]

שאלה 3 [6 נק']

- דיברות הקשורים למחשבה: אנכי ה' / לא יהיה לך / לא תחמוד - דיברות הקשורים לדיבור: לא תישא / לא תענה (הערות: 1. התשובה "זכור את" (מספר שמות) תיחשב תשובה נכונה. 2. התשובה "כבד את" תיחשב תשובה נכונה.) - דיברות הקשורים למעשה: לא יהיה לך <u>אן</u> לא תעשה לך פסל / שמור את / כבד את / לא תרצח / לא תנאף / לא תגנב (הערות: 1. התשובה "לא תגזול" במקום "לא תגנוב" תיחשב תשובה שגויה. 2. התשובה "לא תחמוד" תיחשב תשובה נכונה (לפי פרשנות הרמב"ם).	ידע, מיון (כל פרט = 1 נק. 2 מכל קטגוריה). סה"כ: 6 נקודות.
--	--

שאלה 4 [4 נק']

2 פרטים מכל קטגוריה: <u>מקורות מים</u>: נחלים (נַחְלֵי מַיִם) / מעינות (עֵינֹת) / מי תהום (תְּהוֹמוֹת) <u>יבול הארץ</u>: חֹטָה / שְׁעֵרָה / גֶפֶן / תְּאֵנָה / רְמוֹן / זֵית שֶׁמֶן / דָּבָשׁ / לֶחֶם <u>מחצבים (משאבי טבע)</u>: בָּרָזֶל / נְחָשֶׁת	ידע, מיון (כל טעות - פחות 1 נק').
---	--

שאלה 5 [4 נק']

אם ישראל ישמעו למצוות ה' אזי יהיה מטר על הארץ, הארץ תתן יבולה בשפע, ויהיה מאכל לאדם ולבהמה.	סעיף א – ידע, שכתוב [2]
1. מִטֶּר אֶנּוּ : יוֹרֶה אֶנּוּ : מִלְקוֹשׁ 2. וְתִירְשֶׁךָ 3. דְּגַנְךָ 4. וְיִצְהָרְךָ	סעיף ב – ביאורי מילים [2]

שאלה 6 [6 נק']

המצווה היא שיש לתת רכוש או מתנות לעבד כשהוא משתחרר. אֶנּוּ : "מצוות הענקה" אֶנּוּ : נתינת מתנות כגון "צאן", "יקב", כדוגמה לרכוש שמעניקים לעבד כשהוא משתחרר.	סעיף א – ידע, הבנת תוכן פסוקים. [2]
"(וזכרת) כי עבד היית בארץ מצרים (ויפדך ה' אֶל־לוקיד)".	סעיף ב – ציטוט [2]
הסבר לפיו הכסף שנותנים במתנה לעובד הפורש מעבודתו דומה לרכוש או למתנות שנותנים לעבד כשהוא משתחרר, אֶנּוּ : הסבר לפיו תכלית הענקת הכסף או המתנות האלה דומה – לאפשר לעובד או לעבד להסתגל לנסיבות החיים החדשות, לדוגמה : ■ המתנה לעובד היא כמו הרכוש שנותנים לעבד משתחרר. ■ המצווה היא לעזור לעבד להתחיל את החיים כאיש חופשי. לו גם המטרה של המתנה לעובד.	סעיף ג – יישום [2]

שאלה 7 [6 נק']

שלשת הרגלים הם : פסח, שבועות, סוכות.	סעיף א – ידע, מושגים. [2]
המצווה המשותפת היא העליה לרגל לירושלים [ותקבל גם התשובה של השמחה לפני ה']	סעיף ב – ידע, מושגים [2]
עבדך ואֶמְתְּךָ וְחֵלְוֵי אֲשֶׁר בְּשַׁעְרֶיךָ, וְהָגֵר וְהַיְתוֹם וְהָאֵלְמָנָה. תשובה המבטאת את הצורך לשתף בשמחה את מי שאין לו, או : שמחה שלמה היא כאשר כולם שמחים יחד או : (על פי רש"י) משום שאלו הם בני הקב"ה וכשם שהוא משמח אותך ונותן לך חובה עליך לשמח את בניו.	סעיף ג – איתור פרטים, ביטוי ערך [2]

שאלה 8 [6 נק']

מצוות עשה : לכתוב ספר תורה מצוות לא תעשה : (אחת מהמצוות הנ"ל) : ■ לא להרבות סוסים. ■ לא להשיב את העם למצרים.	סעיף א – ידע, איתור פרטים [3]
---	-------------------------------

■ לא להרבות נשים. ■ לא להרבות כסף וזהב.	
תשובה שיש בה ערכים או מידות, או התנהגויות הנזכרות בפרשה: שלא להרבות בטובתו האישית, ו/או: תחושת ענווה בפני העם, שהמנהיג לא יתגאה ו/או: שלא יחשיב עצמו יותר מהעם ו/או: שיזכור לשים מול עיניו את דרך הישר ומצוות התורה.	סעיף ב - יישום [3]

שאלה 9 [4 נק']

התשובה כתובה בלשון התלמיד, ולפיה אין פוסקים דין בבית משפט על סמך עדות של עד אחד או צריך לפחות שני עדים, לדוגמה: ■ חייבים לפחות 2 עדים לדין. ■ לא לפסוק עם עד אחד.	סעיף א - ידע, הבנת תוכן פסוקים [2]
התשובה הנכונה: (ג) עד שהתברר שלא היה במקום האירוע.	סעיף ב - ידע / מושגים [2]

שאלה 10 [6 נק']

אריכות ימים, או: שכר טוב ואריכות ימים.	סעיף א - איתור פרטים, ידע [2]
'כי תבנה בית חדש ועשית מעקה לגגד' או: 'ועשית מעקה לגגד'	סעיף א - ציטוט [2]
1. צמר 2. פשתים/פשתן	סעיף א - איתור פרטים, ידע [2]

שאלה 11 [5 נק']

לפועל שנשכר לעבוד בכרם של בעל הכרם.	סעיף א - ידע, הבנת תוכן פסוקים [3]
התשובה היא אחת התשובות האלה: ■ אסור לשים ענבים מכלים. ■ אסור להוציא ענבים מהכרם. ■ אסור לאכול יותר מהדרוש כדי לשבוע.	סעיף ב - ידע, הבנת תוכן פסוקים [2]

שאלה 12 [4 נק']

זיהוי נושא [4]	התשובה הנכונה: (1) מתנות עניים.
----------------	---------------------------------

שאלה 13 [4 נק']

זיהוי נושא [4]	התשובה הנכונה: (2) יושר במסחר ובמשא ומתן.
----------------	---

חלק ג: פירושי רש"י לתורה

שאלה 14 [5 נק']

הבנת תוכן דברי רש"י [3]	מכך שיש שמות שונים של הר חרמון בתורה לומד רש"י שכל עם רצה להתפאר בכך שההר שלו והוא קורא את שמו, ומכאן החשיבות של ארץ ישראל בעיני העמים.
-------------------------	---

שאלה 15 [6 נק']

הבנת תוכן דברי רש"י [3]	כי כאשר בעל הדין רואה שהדין מעניק יחס מועדף לחברו הוא נבהל / חושב שהדין מעדיף את הצד השני/ חושב שלא יקשיבו לו, ולא יכול להציג כראוי את טענותיו.
הבנת תוכן דברי רש"י [3]	משום שלמרות שככה הוא חושב, הלב שלו מוטה, ואפילו שאינו מודע לכך לבבו מנסה להצדיק את בעל השוחד.

שאלה 16 [6 נק']

הבנת תוכן דברי רש"י [3]	לדעת רבי עקיבא: רגש רגיל של פחד מאימת המלחמה לדעת רבי יוסי הגלילי: פחד, או חשש רוחני - שבגלל שיש לו עבירות הוא ייפגע
הבנת ביטוי מפתח ברש"י [3]	תשובה 2 - כפשוטו

שאלה 17 [6 נק']

סעיף א - הבנת תוכן פירוש רש"י [4]	הדין וההסבר הנוגעים לעובר האורח שבכל איור כתובים כך: איור 1: הדין – עובר האורח חייב לעזור לטעון; ההסבר – בעל החמור משתתף במאמץ. איור 2: הדין – עובר האורח אינו חייב לעזור לטעון; ההסבר – בעל החמור אינו משתתף במאמץ. <u>לדוגמה:</u> איור 1: הדין – <i>אט חמורו נפל אתה צריך לעזור לו.</i> ההסבר – <i>מתנאי שהלא עוזר.</i> איור 2: הדין – <i>אתה לא צריך לעזור לו.</i>
-----------------------------------	--

	ההסבר – כי אם הוא לא יצליח להרים את החמור אתה לא צריך. איור 1: הדין – האיש שהולך בצד צריך לעזור לאיש השני להקים את החמור. ההסבר – כתוב בפסוק: "לא תראה... והתעלמת..." כלומר, אסור לך להתעלם מצב כזה. איור 2: הדין – האיש שהולך בצד לא צריך לעזור לאיש השני להקים את החמור. ההסבר – כתוב בפסוק: "הקם תקום עמו". כלומר, אם באל החמור לא עוזר לחמור אם אתה לא צריך.
סעיף ב - הבנת הקשר לפסוק [2]	מהמילה 'עמו'. הסבר : התלמיד מבין כי המילה 'עמו' היא זו המלמדת כי המצווה חלה רק בתנאי שבעל הבהמה משתתף גם הוא.